

Forngrípirnir verða goymdir í kjallarum, skúrum o.t.

Hetta er ekki bert trupult hjá okkum, men eisini beinleiðis óforsvarligt, sigur Arne Thorsteinsson, savnvörður

Føroya Fornminnissavn, sum nú hevur 26 ár á baki, arbeiðir enn í dag undir trongum húsaumstøðum. Savnið heldur til í trimum ymiskum húsum, og ein partur av gripunum, sum savnið eigur, verða goymdir í kjallarum, skúrum o.t. ymsa staðni í Havnini.

Í hesi samrøðuni greiðir Arne Thorsteinsson, savnvörður, frá hólstrupuleikum hjá savninum, frá ynskinum hjá stovninum um at fáa eitt nýtt savnhús, og annars frá arbeiðinum hjá Fornminnissavninum sum heild.

Framsýningarhølini hjá Fornminnissavninum eru á loftinum á Landsbókasavninum og í Batahølini á Debesartøð. Afturat hesum hevur savnið eini stór sethús við síðuna av Fróðskaparsetrinum, og í hesum húsinum eru øll arbeiðshølini hjá savninum.

— Vit finga hetta húsið í 1972, og tað er væl egnuð til tey flestu arbeiðini hjá okkum við undantaki av øllum tí, sum hevur við gripir at gera, bæði viðvikjandi viðgerð, goymslu og skráseting av gripum. Hesum er ikki pláss fyri her, sigur Arne Thorsteinsson.

— Vit hava ikki gjørt nógv við at innsavna gripir seinastu árin, tí vit stutt sagt ikki hava møguleika fyri at hýsa fleiri gripum. Tað gripaarbeiðið, sum vit gera, noyðast vit at gera her í húsinum, tí vit hava ikki onnur hølir.

Hvar verða gripirnir goymdir?

— Vit goyma nakað á loftinum á Landsbókasavninum, nakað í Batahølini og nakað í arbeiðshúsinum. Restin av gripinum verður goymd í kjallarum, skúrum o.t. ymsa staðni í býnum.

Hesar umstøðurnar, sum griparnir verða goymdir undir, eru ikki bert truplir hjá okkum, men eisini beinleiðis óforsvarligar.

Herfyri høvdu vit menn frá Konservatorskúlanum í Keyptmannahavn, sum

vit hava gott samstarv við, her uppi fyri at meta um varðveitingarviðurskiftini á savninum. Frágreiðing teirra visir, at goymsluviðurskifti okkara eru so ótíðarhóskandi, at gripirnir eru í stórum vanda fyri at forfarast.

Heldur ikki eru goymslurnar tryggar fyri óviðkomandi. Fyri stuttum varð innbrot og stuldur í einari av goymslum okkara. Tibetur var hetta bert óvitar, og tað stolna finga vit aftur. Men tryggleikin er alt ov vánalig.

Kundu fingið onnur hølir

Hvørjar vónir hava tit um at fáa hólisspurningin loystan?

— Vit hava leingi roynt at finna fram til hóskandi og nóg rúmlig hølir, har alt gripaarbeiðið, goymsla, skráseting og viðgerð, konservering, kann verða samskipað, og har vit hava møguleika at seta rímlig trygdartiltek og verk. Men enn er hetta ikki eydnast okkum.

Vit høvdu ógvuliga góð og bilig hølir á hondum meginpartina av árinum í fjør, sum vit kundu fáa til leigu, men tíverri varð tað so drúgt at fáa játtan til leigumálið, at hesin møguleiki glapp okkum av hondum aftur. Hetta var harmuligt, ikki bert fyri dagliga arbeiði okkara, men eisini tí at skulu vit hugsa um nýggjar fram-

sýningar í einum nýggjum savni, so mugu vit fleiri ár frammanundan hava fyrilbs hølir til at fyrireika hetta í.

Hvussu eru framsýningarhølini hjá savninum?

— Tann fasta framsýningin hjá savninum er á Bókasavnsloftinum. Men hesi hølini eru alt ov smá og illa egnuð. Í veruleikanum er ikki talan um eina framsýning, men heldur eina samandýnging av gripum, tí ókunnug kunnu ikki koma beinleiðis inn og fáa nakað at vita.

Hetta má júst vera endamálið við eina framsýning, har tað er eitt samanspæl millum gripir, myndir og tekst, ið gevur teimum vitjandi kunnuleika til viðurskiftini í fornnum tíðum. Men eina tilika framsýning er ikki hugsingur um í teimum smáu hølunum á bókasavnsloftinum.

Savnhús

Hvussu langt er arbeiðið við einum nýggjum savnhúsi komið?

— Tað er eitt ynski hjá okkum og eitt ynski hjá landsstýrinum, at eitt nýtt savn skal byggjast, men nær farið verður undir hetta, vita vit ikki.

Á figgarlógini fyri hetta figgarárið eru avsettar 500.000 kr. í grunn til bygging av savnhúsi, og tað er so altíð ein byrjan.

Sum heild er tað ynskið og neyðugt, at nýggj savnhús verða bygd, bæði fyri tað tilfar, sum vit hava í dag, og tað tilfar, sum vit kunnu fáa.

Spurningarnir viðvíkjandi framsýningarmøguleikum og gripaarbeiðinum eru heilt óloystir, og teir mugu loysast við einum nýggjum savni. Tá er tað náttúrligt, at arbeiðshølini eisini verða lögð í sama bygningi.

Danska Tjóðsavnið hevur ikki einans boðið okkum stólavangarnar úr Kirkjubø, men vil í veruleikanum lata okkum alt

tað føroyska tilfar, sum teir hava, men tað er ein treyt, at vit hava forsvarlig hølir at seta tilfarið í.

Danir byrjaðu longu fyrst í 1800-talinum at savna forngríp i Føroyum. Kirkjulutir er ein týðandi partur, og teir hava eisini nógv av silvur skreytlutum. Men teir hava eisini eitt vanligt ting sum eina føroyska stikku, eitt alinmát, og tað hava vit sjálvir ikki í okkara savni.

Danska Tjóðsavnið hevur eina stóra mongd av føroyskum gripum, men tað er neyðugt við eina fullgiggaðari skráseting, áðrenn vit rættuliga kunnu gera okkum eina mynd av, hvussu umfangandi tað er.

Savns-møguleikarnir í Hoyvík

Hvørjar tankar hava tit gjørt tykkum um eitt nýtt savn?

— Vit mugu siggja í eyguni, at her á Debesartøð er onki at gera. Her er fult bygt. Dánjal Pauli Danielsen, landsstýrismaður, hevur vist á tann møguleika, at byggja eitt nýtt savn í Hoyvík. Eg haldi, at tað høvdu verið nógvir fyrimunir við at bygt eitt savn har uppi, men ein fyrirtreyst er sjálvandi, at spurningurin um Royndarstøð og landbúnaðarskúla er loystur.

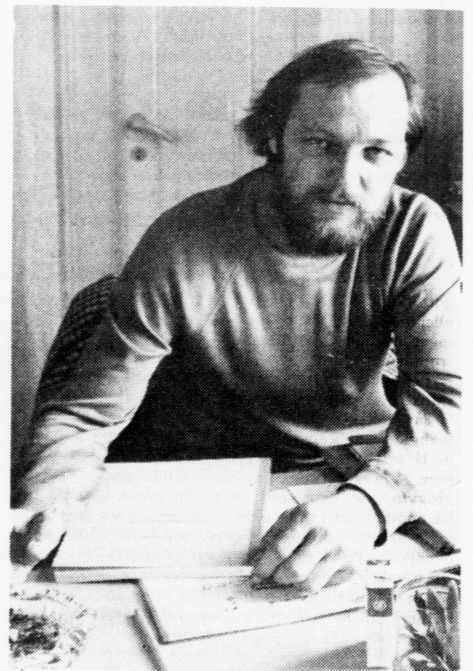
Hoyvík liggur nær við miðbýin, og er longu í dag fyri ein part frieki hjá Havnini.

Eitt nýtt savnhús eigur at innihalda framsýningarhølir, goymsluhølir og øll arbeiðshølir, tí hesi trý tingini hanga saman.

Harnæst eru møguleikar fyri at brúka tann verandi garðin í Hoyvík í upplýsingararbeiðinum. Hann er ein rættuliga væl varðveittur føroyskur bóndagarður við sethúsum, úthúsum, bøgardum og geilini, sum kemur oman við ánni.

Fyri tað triðja eru møguleikar fyri einum útsavni, einum bygningssavni, har vit kunnu visa fram eitt úrval av føroyskum húsasögum.

Tað trýtur ikki á húsa-tilfari í Føroyum, men tað er eitt ógvuliga avmarkað tal av húsum, sum vit

Arne Thorsteinsson, savnvörður

hava møguleika fyri at varðveita, har tey standa. Á einum útsavni kunnu vit gera húsin til framsýningarhús, og hetta ger varðveitingarspurningin nógv lættari.

Tryggja fornminnini

Hvørja uppgávu hevur Fornminnissavnið sum heild?

— Uppgávan hjá okkum er at savna, varðveita og goyma tilfar, sum kann lýsa føroyska síðøgu sum heild. Vit hava trý høvudsakokir innanfyri savnið. Tey eru fornfrøði, bygging og fólkalívsfrøði. Tað mesta av gripasavninum hoyrir undir fólkalívsfrøðina, sum annars fæst við at savna upplýsingar um lívið í Føroyum í tí tíðarskeiði, sum fólk vita at greiða frá.

Eín av okkara høvuðsuppgávum er at tryggja tey fornminni, sum eru okkara granskingsreynir. T.v.s. at umsita fornminnisfriðingarlógina.

Tað situr ein nevnd, sum er ráðgevandi hjá landsstýrinum, ið er hægsti myndugleiki í friðingarspurningum.

Høvuðsarbeiði, sum vit gera í løtuni, er at skráseta tey fornminni, sum eru til. Vit verða kortini eisini noyðdir at gera nakrar útgrevstrar, men skuldu vit valt, so høvdu vit lagt alla arbeiðsmegina í at gera skrásetingararbeiðið líðugt.

Skrásetingin

Hvussu verður skrásetingin gjørd?

— Fyrst gera vit eitt fyrirreikingararbeiði, har vit samla allar teir upplýsingar, sum vit kunnu fáa. Vit brúka bæði okkara egna arkivir og eisini onnur arkivir. Her er Skjalasavnið ein góð hjálp, har m. a. Jarðarbøkurnar hava ógvuliga stóran týdning.

Eftir at fyrirreikingararbeiðið er liðugt, fara vit út á staðið at kanna viðurskiftini. Vit gera uppmátningar og taka myndir, sum lýsa, hvussu støðan er. Síðan verður umhugsað, um møgulig friðingartiltek skulu setast í verk. Skrásetingararbeiðið endar so við eina frágreiðing.

Vit eru komnir so mikið langt í skrásetingararbeiðið.